

ÖZET

Yak – deniz seviyesinden 2500-5000 metre yüksek olan bölgelerde yaşayan, yarım vahşi Kalıntı (relict) hayvan olup, ev hayvanlarıyla kıyaslayacak olursak bir çok bioekolojik özelliklere sahiptir. Günümüzde ülkemizde Yak (Topoz) çiftçiliğini geliştirmeye ve ondan elde edilen ürünlere olan ihtiyaç yükselmektedir.

Bilimsel projenin ana amacı Kırgızistan'ının dağlık şartlarına uyum sağlayarak yaşayan Yak'ların sindirim sistemlerindeki mukozitteki lenfoid dokusunun morfofonksiyonel durumunu mikroskopik yöntemiyle araştırmak. Bu amaca ulaşabilmek için histolojik (Hematoksilen ve eozin) ve immünohistokimyasal (SaBC: CD3, CD79acy, MAC387, Ki67) araştırma yöntemleri kullanıldı. Doku örnekleri on altı yakın sindirim sistemindeki tüm organlardan alınarak %10 nötr formalin çözeltisinde donduruldu ve histolojik, immünohistokimyasal faaliyetleri sırasıyla düzenli olarak yapıldı.

Sonuçta, Topoz'un sindirim sisteminin bağışıklık cihazı-ağızından başlayarak rektuma kadar dağıntıdır ve odaklı lenfoid dokusu (tüm organlarında), sollitar foliküller (yumurta, ince bağırsağın üst kısmında, onikiparmak bağırsağında, rektumun başladığı yerde), peyer yamaları (bağırsakta) ve bademcikler (ağız ve körbağırsağın böcek gibi büyümesinde) halinde önümüze çıkacağı, dağıntık ve odaklı lenfoid dokusunun temeli CD3+ hücrelerinden oluştuğu tespit edilmiştir. Bağışıklık hücrelerin proliferasyon ve apoptoz indeksinde özel ayrıntı pek görünmez: mitoz şekilleri (Ki67) ikincilik limfoliküllerin germinatif merkezlerindedir, apoptoz şekilleri T ve B alanlarında kıyaslamalı aynı olarak yalnız ve grup hücrelerde görülmektedir. Dokusal magroflaglar (MAC387) dağıntık ve küçük grupları oluşturmakta Mukozitteki (yerleşen) lenfoid dokusunun belli bir stratejik alanlarında yerleşmiştir. Topozun sindirim sisteminin bağışıklık cihazının normal yapısını, hücre bileşimini iyice öğrenmekle, bu sistemle ilgili farklı patolojileri tespit ederek ve onları tedavi etmekle mukozitte yerleşen lenfoid dokularının korunma yeteneklerini daha da güçlendirmek mümkündür.

Anahtar kelimeler: Yak, Sindirim sistemi, immünohistokimya, Mukozitte (yerleşen) lenfoid doku, morfofonksiyonel durum.